

|                            |                                |
|----------------------------|--------------------------------|
| Súd:                       | Najvyšší súd SR                |
| Spisová značka:            | 5Ndob/42/2024                  |
| Identifikačné číslo spisu: | 5120205088                     |
| Dátum vydania rozhodnutia: | 30.01.2025                     |
| Meno a priezvisko:         | JUDr. Andrea Moravčíková       |
| Funkcia:                   | sudca                          |
| ECLI:                      | ECLI:SK:NSSR:2025:5120205088.1 |

## UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Andrey Moravčíkovej, PhD. a členiek senátu JUDr. Ivany Nemčekovej a JUDr. Lenky Praženkovej, v spore žalobcu Poľnohospodárske družstvo Kotešová, so sídlom Kotešová, IČO: 00 210 781, zastúpeného Mgr. Janou Králikovou Čížovou, advokátkou, Kysucké Nové Mesto, Budatínska Lehota 258, proti žalovanému LKV, spol. s r. o., so sídlom Svederník 48, Svederník, IČO: 31 618 154, zastúpenému JUDr. Ladislavom Ščurym, PhD., advokátom, Čadca, Mierová 1725, o vypratanie nehnuteľnosti a vydanie bezdôvodného obohatenia, vedenom na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. 10Cb/71/2020, o odvolaní žalovaného v konaní vedenom na Krajskom súde v Žiline pod sp. zn. 9Co/144/2024, o nesúhlase Krajského súdu v Žiline s postúpením sporu Krajským súdom v Banskej Bystrici, takto

### rozhodol:

Na konanie o odvolaní j e p r í s l u š n ý Krajský súd v Banskej Bystrici.

### Odôvodnenie

1. Krajský súd v Žiline predložil súdny spis Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež „najvyšší súd“) z dôvodu jeho nesúhlasu s postúpením sporu Krajským súdom v Banskej Bystrici podľa § 43 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“), majúc za to, že funkčne príslušným na konanie o odvolaní je v danom prípade Krajský súd v Banskej Bystrici. K dôvodom predloženého nesúhlasu uviedol, že v predmetnom spore sa žalobca domáha uloženia povinnosti žalovanému vypratať nehnuteľnosti zapísané na LV č. XX k. ú. R. a súčasne vydania bezdôvodného obohatenia. Na strane žalovaného i žalobcu vystupujú právnické osoby zapísané v obchodnom registri, teda v zmysle § 2 ods. 2 písm. a) až c) zák. č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v platnom znení (ďalej aj „ObZ“), ide o podnikateľov. Ďalej uviedol, že i pokiaľ Krajský súd v Banskej Bystrici uviedol, že medzi stranami neexistuje vzájomný záväzkový vzťah, týkajúci sa ich podnikateľskej činnosti, bol Krajský súd v Žiline toho názoru, že vo vzťahu k nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia ide o záväzkový právny vzťah medzi podnikateľmi, ktorý sa už pri svojom vzniku spájal s výkonom podnikateľskej činnosti žalovaného.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd spoločne nadriadený Krajskému súdu v Žiline a Krajskému súdu v Banskej Bystrici, podľa § 43 ods. 2 CSP príslušný na rozhodnutie o príslušnosti odvolacích súdov, posúdil dôvodnosť predloženého nesúhlasu s postúpením a dospel k záveru, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením mu sporu na odvolacie konanie je dôvodný.

3. Podľa § 43 ods. 2 CSP, ak súd, ktorému bol spor postúpený, s postúpením nesúhlasí, bezodkladne predloží súdny spis bez rozhodnutia spoločne nadriadenému súdu na rozhodnutie o príslušnosti; ak ide o spor o miestnu príslušnosť, predloží súdny spis svojmu nadriadenému súdu. Týmto rozhodnutím sú súdy viazané.

4. Podľa § 40 CSP, súd aj bez námietky skúma vecnú príslušnosť, kauzálnu príslušnosť a funkčnú príslušnosť počas celého konania; kauzálnu príslušnosť v obchodnoprávných sporoch súd skúma iba do otvorenia pojednávania alebo predbežného prejednávania sporu (veta za bodkočiarkou v znení účinnom od 1. júla 2023).

5. Podľa § 34 ods. 1 CSP (v znení účinnom od 1. júna 2023), ak odsek 2 neustanovuje inak, o odvolaní proti rozhodnutiu okresného súdu rozhoduje krajský súd, v ktorého obvode má sídlo okresný súd, ktorý rozhodoval v prvej inštancii.

6. Podľa § 34 ods. 2 písm. a) CSP (v znení účinnom od 1. júna 2023), na konanie o odvolaní proti rozhodnutiu vydanému v konaní podľa

a) § 22 písm. f) a h) a § 23 písm. f) a h) je príslušný Krajský súd v Banskej Bystrici,

b) § 22 písm. d) a g) a § 23 písm. d) a g) je príslušný Krajský súd v Bratislave,

c) § 22 písm. e) a § 23 písm. e) je príslušný Krajský súd v Košiciach

7. Z obsahu spisu vyplýva, že v danom spore Okresný súd Žilina rozsudkom zo dňa 26.1.2024 č. k. 10Cb/71/2020-736 uložil žalovanému povinnosť vypratať špecifikované nehnuteľnosti a rozhodol, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 95 526,33 eur s úrokom z omeškania vo výške 9% ročne zo sumy 65 522,34 eur od 9.7.2020 do zaplatenia. V ostatnej časti žalobný návrh zamietol a rozhodol o náhrade trov konania.

8. Voči rozsudku podal žalovaný dňa 12.4.2023 odvolanie, ktoré bolo súdom prvej inštancie dňa 21.8.2024 predložené Krajskému súdu v Banskej Bystrici ako súdu odvolaciemu.

Krajský súd v Banskej Bystrici o odvolaní nerozhodol, majúci za to, že predmetom sporu v danej veci je žalobcom tvrdené právo na ochranu uplatnené podľa § 126 ods. 1 zák. č. 40/1964 Zb.

Občianskeho zákonníka v platnom znení (ďalej aj „OZ“) proti žalovanému, ako aj tvrdené právo žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1, 2 OZ ako plnenia prijatého žalovaným bez právneho dôvodu užívaním cudzej veci, a to v podobe peňažnej náhrady zodpovedajúcej čiastkam vynakladaným obvykle v danom mieste a čase za užívanie obdobného predmetu nájmu, ktorú by nájomca za obvyklých okolností bol povinný platiť podľa nájmovej zmluvy.

9. Podľa najvyššieho súdu pre posúdenie dôvodnosti nesúhlasu Krajského súdu v Žiline s postúpením sporu Krajským súdom v Banskej Bystrici je potrebné ustáliť, či v danom prípade ide o obchodnoprávny spor. Pri jeho vymedzení je potrebné vychádzať z predpisov hmotného práva upravujúcich obchodnoprávne vzťahy a občianskoprávne vzťahy, teda z Obchodného zákonníka ako *lex specialis* a Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov ako *lex generalis*.

Na aplikovanie obchodnoprávneho režimu je potrebné, aby išlo o záväzkový vzťah spĺňajúci podmienky § 261 Obchodného zákonníka. Zároveň podstatným pre rozhodovanie najvyššieho súdu v spore o príslušnosť je skutočnosť, že práve tieto otázky sú vo veci samej základnými odvolacími námietkami a ich zodpovedanie bude primárnou a kľúčovou úlohou súdu odvolacieho.

10. To, či spor možno definovať ako obchodnoprávny, závisí predovšetkým od právnej povahy (právneho statusu) strán a ich vzťahu, z ktorého spor vznikol. Záväzky vznikajú z právnych úkonov,

najmä zo zmlúv, ako aj zo spôsobenej škody, z bezdôvodného obohatenia alebo z iných skutočností uvedených v zákone (§ 1 ods. 1 a 2 ObZ v spojení s § 489 OZ). Z dikcie ust. § 261 ods. 1 ObZ je zrejmé, že na to, aby sa určitý záväzkový vzťah mohol kvalifikovať ako obchodnoprávny, musí byť okrem požiadavky kladenej na povahu subjektov daného vzťahu splnená aj požiadavka povahy záväzku. Uvedené požiadavky musia byť splnené pri vzniku záväzkového vzťahu, v opačnom prípade o obchodnoprávny vzťah nepôjde. Pre stanovenie súdnej príslušnosti je významný aj obsah žaloby, ktorý formuluje žalobca, teda i to, akej súdnej ochrany sa dovoľáva.

V okolnostiach toho ktorého prípadu nepôjde o prejednanie meritórneho rozhodnutia vo veci samej, ale o kritériá určujúce príslušnosť súdu ako jednej z podmienok konania (porov. napr. uznesenie najvyššieho súdu z 11. decembra 2019 sp. zn. 6Ndc/15/2019).

11. Predmetom konania je uloženie povinnosti žalovanému vypratať nehnuteľnosti zapísané na LV č. XX k. ú. R. a súčasne vydanie bezdôvodného obohatenia za obdobie ním tvrdeného neoprávneného užívania týchto nehnuteľností. Na oboch stranách vystupujú právnické osoby - podnikatelia. Napriek skutočnosti, že medzi sporovými stranami neexistuje zmluvný vzťah, týkajúci sa ich podnikateľskej činnosti, tak z doposiaľ osvedčeného skutkového stavu (samotného žalobného návrhu) je zjavné, že vzťah medzi týmito subjektami sa už pri jeho vzniku spájal s výkonom podnikateľskej činnosti žalovaného, ako aj zo skutočnosti, že žalobca ho žiadal o uzavretie nájomnej zmluvy. To, že v prvej inštancii už bolo rozhodnuté tak, že súd posúdil vzťah medzi stranami ako obchodnoprávny spor, je v súčasnej fáze konania práve odvolaním spochybňované.

12. Súd prvej inštancie v rámci právnej kvalifikácie vo svojom (odvolaním napadnutom) rozhodnutí v bode 17 odôvodnenia konštatoval, že: „S prihliadnutím na postavenie subjektov záväzkovo-právneho vzťahu, ktorý v danom prípade vznikol z bezdôvodného obohatenia podľa § 489 Občianskeho zákonníka, ktoré ustanovenie je aplikovateľné aj na obchodné záväzkové vzťahy, pričom na strane žalobu ako aj žalovaného ide o nepochybne o podnikateľov a vznik záväzkovo-právneho vzťahu sa viaže k podnikateľskej činnosti uvedených subjektov, súd tento posúdil ako obchodnoprávny podľa § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, s použitím ust. § 1 ods. 2 Obchodného zákonníka a na otázky výslovne neupravené Obchodným zákonníkom súd aplikoval predpisy občianskeho práva.“

13. Krajský súd v Banskej Bystrici vec posúdil (predbežne, bez prejedania veci, t. j. nezáväzne) tak, že predmetom sporu v danej veci je žalobcom tvrdené právo na ochranu uplatnené podľa § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka proti žalovanému, ako aj tvrdené právo žalobcu na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka. Tiež v predkladacej správe o postúpení veci (č. l. 852) konštatoval, že hoci na strane žalobcu, ako aj na strane žalovaného vystupujú právnické osoby (podnikatelia), v danom prípade nejde o obchodnoprávny záväzkový vzťah v zmysle § 261 ods. 1 Obchodného zákonníka, nakoľko medzi stranami neexistuje vzájomný záväzkový vzťah, týkajúci sa ich podnikateľskej činnosti. Mal za to, že nakoľko strany medzi sebou navzájom neuzavreli žiaden zmluvný záväzok a medzi žalobcom a žalovaným neexistuje priamy zmluvný vzťah, právny vzťah medzi žalobcom a žalovaným nemá obchodnoprávny charakter, nemožno ho považovať za záväzkový vzťah, ktorý vznikol medzi podnikateľmi v rámci ich podnikateľskej činnosti, preto nespadá pod režim právnej úpravy Obchodného zákonníka. Účelom podanej žaloby je podľa Krajského súdu v Banskej Bystrici ochrana vlastníckeho práva žalobcu - upravená v § 126 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ako i nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. Občianskeho zákonníka, a hoci v zmysle § 1 ods. 2 veta druhá Obchodného zákonníka vzťah medzi Občianskym zákonníkom a Obchodným zákonníkom je vzťahom *lex generalis* a *lex specialis*, a teda ak niektoré otázky nemožno riešiť podľa ustanovení Obchodného zákonníka, riešia sa podľa predpisov občianskeho práva.

14. Najvyšší súd pri úvahe o tom, ktorý odvolací súd je pre prípady spornej povahy vzťahu vo fáze odvolacieho konania kauzálny príslušný dospel k záveru, že pokiaľ vec bola vedená na prvej inštancii ako obchodný spor, pričom ju aj ako obchodnoprávnu súd prvej inštancie posúdil, je pre ďalší inštančný postup potrebné zohľadniť to, že predmetom samotného odvolacieho konania bude

právne posúdenie charakteru sporu ako takého, a odvolaciemu prieskumu budú podrobené závery súdu prvej inštancie (tu) vedúce k tomu, že by o spor obchodnoprávnej povahy malo ísť. Keďže v súčasnosti ide o agendu zverenú vysoko špecializovaným obchodným súdom, je najpovolanejším ustáliť charakter sporu práve súd na obchodnú agendu zameraný, ktorému prináleží až po detailnom oboznámení sa s vecou v rámci odvolacieho prieskumu vysloviť konečné závery o povahe sporu. Vec bola okresným súdom zapísaná do registra „Cb“, je ako obchodná agenda vedená, a pokiaľ bola posúdená súdom prvej inštancie ako spor obchodnoprávny, potom je potrebné túto aj v odvolacom konaní prejednať súdom so zverenou agendou obchodnoprávnou.

15. Vychádzajúc z vyššie uvedených úvah najvyšší súd uzavrel, že príslušným súdom na konanie o podanom odvolaní v predmetnom spore je Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd funkčne príslušný v obchodnoprávných veciach (§ 34 ods. 2 písm. a) CSP).

16. Najvyšší súd vzhľadom na vyššie uvedené konštatuje, že nesúhlas Krajského súdu v Žiline s postúpením veci Krajským súdom v Banskej Bystrici je dôvodný, preto rozhodol tak, ako vyplýva z výroku tohto uznesenia.

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

#### **Poučenie:**

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.